

DEBATA

Przepisy o ROP w centrum uwagi uczestników rynku

Resort klimatu stoi przed wyzwaniem przygotowania ustawy o rozszerzonej odpowiedzialności producenta (ROP). Poszczególni interesariusze mają swoje postulaty dotyczące kształtu przepisów, które przedstawili w trakcie naszej debaty.

Uczestnicy debaty (od lewej): **Filip Piotrowski** (UNEP/GRID Warszawa), **Karol Wójcik** (Izba Branży Komunalnej), **Przemysław Kuna** (Interzero Polska), **Konrad Nowakowski** (PIOiRO), **Aniła Sowińska** (Ministerstwo Klimatu i Środowiska), **Leszek Świętalski** (Związek Gmin Wiejskich RP), **Michał Dąbrowski** (PIGO), **Krzysztof Baczyński** (Związek EKO-PAK), **Andrzej Gantner** (PFPZ) i **Aleksander Traple** (Grupa Biosystem, spółka ZWROTKA)

JEREMI JĘDRZEJKOWSKI

Polska jest – wobec wymogów UE – spóźniona z przyjęciem ustawy o rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Tymczasem ROP ma fundamentalne znaczenie nie tylko dla wprowadzających na rynek produkty w opakowaniach, ale także dla całej gospodarki obiegu zamkniętego (GOZ). Były już próby stworzenia tej ustawy, ale przepisy nie zostały przyjęte.

Teraz Ministerstwa Klimatu i Środowiska (MKiŚ) znów zmierza się z wyzwaniem opracowania spójnego systemu ROP. Swoje postulaty do ustawy mają największe podmioty, które zostaną objęte ustawą, stowarzyszenia firm spożywczych, związki przedsiębiorców oraz gminy.

Debata „Czas tworzenia podwalin pod nowy ROP”, która odbyła się w redakcji „Rzeczpospolitej” w ramach cyklu Walka o klimat, miała na celu umożliwienie dialogu z udziałem przedstawicieli rządu, samorządu i biznesu, aby poznać potrzeby i oczekiwania wszystkich stron.

Fundamentalna zmiana

Aniła Sowińska, podsekretarz stanu w MKiŚ przypomniała, że ROP jest elementem GOZ i strategii dochodzenia Unii do neutralności klimatycznej. Oznacza odejście od gospodarki linearnej, czyli wydobywania, przetwarzania zasobów i wyrzucania zuży-

tych wyrobów. Zbyt mała część odpadów trafia do recyklingu czy też jest spalana z odzyskiem energii, a idea GOZ pozwala na ponowne wykorzystanie jak największej ich ilości. Do wydłużenia życia produktów i odpadów opakowaniowych przyczynia się ROP, ale też rozporządzenie PPWR, system kaucyjny, zbiórka baterii czy sprzętu AGD.

Zmian legislacyjnych jest dużo, a ROP to jeden z ważniejszych elementów stanowiących o całej gospodarce, w który będzie zaangażowana duża liczba przedsiębiorców. Kluczowy jest dialog i konsultacje – mówiła Aniła Sowińska.

Dodała, że przy dążeniu do GOZ należy brać pod uwagę cel środowiskowy, którym jest minimalizacja ilości odpadów, ale też cele ekonomiczne. Kwestią problematyczną jest „godne finansowanie” gospodarki odpadami. – Dziś samorządy są odpowiedzialne za zbiórkę i przetwarzanie odpadów, a tym samym ponoszą koszty, które przenoszą na mieszkańców. To oni niemal w całości płacą za przetwarzanie odpadów. Po pierwsze, gdy kupują produkt, płacą za opakowanie, po drugie płacą za wywóz i przetwarzanie odpadów, po trzecie opłaty do kasy UE za plastik pochodzą z naszych podatków – wymieniła wiceministra. – Musimy to zmienić, co staje się pewnym polem dla konfliktów – dodała.

Wyzwaniem jest przygotowanie systemu, by funkcjonował sprawnie i bezpiecznie. –

Musimy zaprojektować np. jaka instytucja będzie regulatorem, jaka będzie zarządzała w sposób bezpieczny środkami finansowymi, jakie będą stawki za produkcję opakowań, czyli de facto za koszt przetworzenia odpadów. Środki muszą być dzielone w sposób sprawiedliwy, co nie znaczy, że po równo – mówiła Aniła Sowińska. – To skomplikowany proces, wymagający dialogu, którego przykładem jest ta debata. Ale jest to też tak duża zmiana, że musi być wdrażana etapami. Systemu kaucyjnego, ROP, rozwiązań finansowych nie da się wprowadzić dla wszystkich branż jednocześnie – dodała.

Filip Piotrowski, ekspert ds. GOZ w UNEP/GRID Warszawa, wskazał, że z perspektywy jego organizacji priorytetem jest to, by polskie prawo wdrażało dyrektywę UE. Ustawa o ROP znajduje się pomiędzy dyrektywą ramową, dyrektywą SUP (dotyczącą plastiku jednorazowego użytku) i rozporządzeniem PPWR. – Warunkują one, w jakim kierunku musimy zmierzać i jakie przyjąć rozwiązania dla poszczególnych frakcji odpadów w ROP. Celem tych regulacji jest ograniczenie ilości odpadów i zmiana ich strumienia na łatwiejszy do ponownego przetworzenia i wykorzystania, po to, by domykać obieg – wskazał ekspert.

Dodał, że Polska jest spóźniona we wdrażaniu regulacji UE i należy działać: – Nie stać nas na dalsze opóźnienia z bardzo wielu względów: śro-

dowiskowych, ale też politycznych, wizerunkowych i społecznych.

– Z jednej strony mamy dyrektywę, która mówi wprost, że musimy wprowadzić zasadę „wprowadzający płaci”, musimy wprowadzić w systemie prawnym odpowiedzialność producentów za opakowania, które wprowadzają na rynek. To jest jasne dla wszystkich. Jednocześnie z tej samej dyrektywy wynika, że wprowadzający musi płacić rzeczywiste koszty, które rozmaici interesariusze na rynku ponoszą. System musi dać nam możliwość ograniczenia ilości odpadów opakowaniowych i zmiany ich struktury. Do tego konieczne będzie też wprowadzenie zaawansowanych rozwiązań dotyczących ekomodulacji (to określanie stawek opłat dla przedsiębiorcy w zależności od przydatności jego opakowań do recyklingu – red.) i ekoprojektowania – analizował Filip Piotrowski.

Zgodził się z tezą, że nie da się wdrożyć na raz wszystkich zmian, takich jak ROP i system kaucyjny, dlatego stwierdził, że należy zintensyfikować pracę na tym pierwszym, ale bez opóźniania uruchomienia systemu kaucyjnego, który, jak wskazał jest de facto „ROP-em na opakowania”. Pozwoli to zacząć osiągać cele środowiskowe i zmniejszać zaśmiecanie kaucją już od stycznia 2025 r., a następnie wzmocnić ten proces poprzez wdrożenie ROP na pozostałe opakowania.

O priorytetach samorządów mówił Leszek Świętalski, dy-

rektor Biura Związku Gmin Wiejskich RP. Do trzech elementów, w których konsumenci finalnie płacą za odpady, wymienionych przez Aniłę Sowińską dodał czwarty: – Kiedy się nie spina budżet dla gospodarki odpadami, bądź są kary, płacimy z dochodów własnych, czyli z naszych pieniędzy, które mogłyby być przeznaczone na szkoły, drogi, służbę zdrowia, itp.

Gminy czekają na ROP

Jak mówił, samorządy bardzo czekają na ROP. – Jeżeli chcemy być społeczeństwem nowoczesnym, musimy iść w stronę celów GOZ. Jako samorządy od lat domagamy się implementacji tych przepisów, której termin minął 1 stycznia ub.r. Jesteśmy też entuzjastami PPWR, bo to najkrótsza droga do działań – wskazał dyr. Świętalski.

W imieniu Związku i jego partnerów tj. Unii Metropolii Polskich i Związku Miast Polskich wskazał, że samorządy czekają na całościową koncepcję, o której mówiła wiceminister klimatu, z ROP i PPWR.

– Dla pełnego obrazu musimy zobaczyć też system kaucyjny, będący elementem ROP, i dyrektywę SUP, nie godząc się na to, że dotąd zapłaciliśmy 6 mld zł kar z naszych pieniędzy, a to kolejny obszar, który wyjmuję je nam z kieszeni – mówił dyrektor. – Musimy dążyć do tego, by zdjęć z mieszkańców odpowiedzialność za finansowanie całości

systemu. Jako samorządy oczekujemy nowej definicji zadania własnego, jakim jest gospodarowanie odpadami komunalnymi. Po wprowadzeniu ROP oczekujemy napisania na nowo ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Wszystko składa się w zasadę, że zanieczyszczający płaci w układzie progresywnym. W spojrzeniu z perspektywy samorządów potrzebne jest jeszcze uszczelnienie systemu. Nie może być naszej społecznej zgody na to, że finansujemy zaśmiecanie środowiska przez tych, którzy nie są w systemie i nie płacą. ROP traktujemy nie jako sposób na zarobek czy obniżenie kosztów, ale jako stabilizator opłat wnoszonych przez mieszkańców oraz gwarancję finansowania przez ROP zadań określonych w art. 8a dyrektywy. Samorządy wypracowały z branżą założenia tzw. sprawiedliwego ROP – tłumaczył Leszek Świętalski.

Konrad Nowakowski, prezes Polskiej Izby Odzysku i Recyklingu Opakowań (PIOiRO), podkreślił, że ROP będzie rewolucją polegającą na zmianie modelu z takiego, w którym płaci mieszkańiec, na taki, w którym płaci konsument. – Obracamy się w tym samym kręgu, tylko zmieniamy sposób przepływu pieniędzy. Bo wspomnianą potrójną opłatę można zapłacić raz, kupując produkt. Taki jest sens zmiany redystrybucji. Ma to doprowa-

ciąg dalszy na ➔E2

ORGANIZATORZY

RZECZPOSPOLITA

klimat.rp.pl

PATRONAT HONOROWY

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej

PATRONAT

FORUM ODPOWIEDZIALNEGO BIZNESU

GRID In partnership with UN Environment Programme

PARTNERZY

BIO 515 TEM

interzero zero waste solutions

IZBA BRANŻY KOMUNALNEJ

PIOiRO

Polska Federacja Producentów Żywności Związek Pracodawców PFPZ

PIGO

reloop

EKO PAK

